

Definden Sonra Ölüye Telkîn Vermenin Hükümü

Soru: Ölen bir kişinin defnedilme işleminin ardından bazı hocalar telkin denen bir işlem yapıyorlar. Bunun İslam'da yeri var mıdır?

Cevap: Defninden sonra kabrinde ölüye telkin vermenin caiz olduğunu söyleyenler aşağıdaki delillerle istidlâl etmişlerdir [\[1\]](#):

1) Taberani ve Abdülaziz el-Hanbeli, Ebu Umame'den rivayet etmişlerdir ki o şöyle demiştir:

Ben öldüğüm zamanda bana Resulullah'ın ölülerimize yapmamızı emrettiği gibi yapınız. Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Selem) bize emretti de şöyle dedi: "Kardeşlerinizden biri ölüp de kabrini toprak ile örttüğünüzde sizden biriniz onun kabri başına dursun, sonra şöyle desin; 'Ey Falan oğlu Falan!' Çünkü o (ölü) şöyle der: Bizi irşâd et ki Allah sana rahmet etsin. Lakin siz (bunu) anlayamazsınız. (Telkin veren devamla) şöyle desin: 'Dünya'dan onunla ayrıldığın -Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed(Sallallahu Aleyhi ve Selem) onun kulu ve resûludur- şهادetini hatırla! Ve (hatırla ki) elbette sen Rab olarak Allah'(Celle celaluhu)a, din olarak İslam'a Peygamber olarak Muhammed(Sallallahu Aleyhi ve Selem)'e, imam olarak Kuran'a razı oldun.' Münker ve Nekîr her biri arkadaşının elini tutar ve şöyle der: 'Hadi gidelim. Hücetini kendisine telkin edilen kimsenin yanında hangi şey bizi oturtuyor.'"

Bir adam şöyle dedi: "Ya Resulellah! Şayet annesini(n ismi) bilinmiyorsa (telkîn veren ne yapar?) (Resulullah) şöyle buyurdu: Onu "Ey Havva'nın oğlu Fûlan! diye (genelde bütün insanların annesi olan) annesi Havva'ya nisbet eder." **Hafız İbn Hacer el-Askalanî** "İsnadı Salihtir" demiş ve "**et Telhîs**" isimli kitabında bu hadise Şahid hadisler zikretmiştir. [\[2\]](#)

2) Hafız Saîd ibnu Mensur (bu konuda bir) hadis rivayet etmiştir ki o da (şudur):

"Ölüye (toprak ile doldurulması hasebiyle) kabri tesviye edilip arkadaşları da ondan ayrıldığında (Ashabı kiram efendilerimiz) üç kere ölüye "Ey Fûlan oğlu fûlan, de ki: Allah'tan başka ilâh yoktur, ben şهادet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Ey Fûlan de ki: Rabbim Allah, dinim İslâm ve Peygamberim Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Selem)'dir. Denilip sonra (ölünün başından) dönülmesini güzel görürlerdi." [\[3\]](#)

3) "Ölülerinize 'Lâ İlâhe İllellâh'ı telkîn ediniz" [\[4\]](#) hadisidir. El Muhîb et-Taberî, İbnu'l Hümmam, eş-Şevkânî ve diğerleri "Mevtakum" lafzı ölüler hakkında bir nass/hükümdür." demişlerdir. Bunun muhtezar ölüye [\[5\]](#) yorulması ise mecazdır. Ona da ancak karîne ile dönülebilir. Bunun hakiki manasından Mecazî manaya çev(rilmesini gerekt)irecek bir karine de yoktur. O halde, şayet onlara (Muhtezar ölülere) sınırlandırılmazsa, bunun şumûlû (yani hem muhtezar /mecazî ölüleri, hem de ruhunun kabzedilmesi ile hakîki ölmüş olanları kapsamı) en güzel olandır.

4) Müslim ve diğerleri rivayet etmişlerdir ki; Amr ibnü Âs ehline şöyle söylemiştir: “Beni defnettığınızde kabrimin yanında bir devenin kesilip etinin taksîm edilebileceği miktar durunuz; ta ki ben sizinle ünsiyet kurayım ve Rabbimin elçilerine ne söyleyeceğime bakayım.[\[6\]](#)

Ulemanın Telkîn Hakkında Sözlerinden:

İbnu’l Arabî “Mesalîk”inde şöyle demiştir:

Ölü kabrine girdirildiğinde, o zamanda ona telkîn verilmesi müstehaptır/güzel sayılmıştır. Ve bu Medine ehlinin, hayırlı Salihlerin fiilidir/yapmış olduğu bir şeydir. Çünkü bu Mevlâ Teala’nın “Öğüt ver çünkü öğüt Mü’minler’e fayda verir”[\[7\]](#) kavli (şerifi)ne uygundur. Ve insanın, Allah’ın hatırlatılmasına en muhtac olduğu an meleklerin sual sormuş olduğu (o) andır.[\[8\]](#)

İmam en- Nevevî şöyle demiştir:

“Defn’den sonra ölünün telkînine gelince; bizim ashabımızdan birçokları bunun müstehab olduğuna hükmetmiştir. Müstehab olduğuna hükmedenlerden bir kısmı **el-Kazî Hüseyin, el-Mütevellî, el-Makdisî ve er-Rafi’i**’dir.”[\[9\]](#)

İbnu Abidîn (Reddu’l Muhtâr Ale’d Durr’il Muhtar isimli) haşiyesinde:

ez-Zeylaî, ibnü Kudame ve özellikle mütaahhirîn Fukahâ’nın cumhuru, telkînin caiz olduğuna hükmedenlerdendir.

[\[1\]](#) Bu makale, günümüzde birtakım çokbilmişlerin olur olmaz her şeye gözü kapalı “bid’at, mekruh, haram veya daha da öte “şirk” damgalarını vurmaları ve bu sebeble İslâm’a, yine nasslar ışığında ictihaden derc edilmiş olup bir nev’i Telakki bi’l, kabûl, maslahat veya ictihad gibi Usulu’l Fıkh’ın –doğal olarak İslâm’ın- dallarını teşkil eden delillere mutabık istinbat edilmiş olan hükümlerdeki bu mukâberelerinden vaz geçmelerine davet maksadı ile yazılmış Muasır alimlerden Yusuf Hattar Muhammed hocanın El Mevsuatu’l Yûsufiyye fi beyani edilleti’s Sûfiyye isimli kitabındaki Telkînu’l Meyyiti be’de’d defn isimli makalesinin tercümesidir.

[\[2\]](#) Et-Telhîs s. 242-243, İmam en- Nevevi El- Mecmu’ 243, Taberani (el- Mu’cemu’l) Kebir de rivayet etmiştir.(7979), Heysemi Mecme’u’z Zevaid (4248), ez-Ziya’ da “Ahkâm” ın da bunun sahih olduğunu söylemiştir.

[\[3\]](#) Et-Telhîs s. 243 c.5 İmam en- Nevevî El- Mecmu’... “Şu hadis’de Takrîrî Mevkûf bir hadis olması hasebiyle Sahabe (Rıdvanullahi Teala Aleyhim ecme’in) nin bir Sükût-i İcma’ı kabilindendir.”[Mütercim]

[\[4\]](#) Müslim 916, Ebu Dâvud 3117, en- Nesaî (5/4)

[\[5\]](#) Canı daha çıkmamış, ölüm döşeginde bulunup ölüme hazır olan kimse. [Mütercim]

[6] Müslim 121

[7] ez- Zariyât 55

[8] Mevahibu'l Celîl hamîşi 2/238)

[9] el Ezkâr s. 123